

-lehti opetusmateriaalina

Koulujen Aikakauslehtipäivä 11.11.2004

Ammattina julkkis

Julkisuuden lumo kiehtoo monia niin paljon, että julkisuudesta tulee sisältöä tärkeämpi. Jotkut viipyvät julkisuudessa vain ohikiitävän hetken – niin kauan kunnes tosi-tv:n uudet jaksot heidät korvaavat. Jotkut taas ryhtyvät elämään kansien ja lööppien todellisuudessa niin täysin, ettei heillä enää muuta elämää ole.

Avun toimittaja Pasi Rytinki pistäytyi tässä maailmassa ja kertoo tässä Avun numerossa mitä siellä näki.

Toivottavasti viihdytte jutun parissa.

Aikakauslehti koulussa päivänä vuonna 2004

Matti Saari

Vastaava päätoimittaja

APU

Apu 45/2004

Lukumedia kutsuu

Opettajalle

Aikakauslehden tekstit vievät lukijansa keskelle **tekstien verkosto**. Yksittäinen teksti pitää aina sisällään monia muita tekstejä (puhuttuja, kirjoitettuja, kuvallisia, sähköisiä, graafisia, painettuja, painamattomia), jotka ovat yhteydessä toisiinsa eri tavoin. Lukija pääsee lukiessaan mukaan kirjoittajan rinnalle tekemään havainnot ja niihin aiheesta kuin käytetystä tekstimaailmasta. Lukumedia ottaa lukijansa mukaan seurustelemaan tekstien kanssa

Tekstien verkko näkyy aikakauslehden jutussa varsin selvästi. Jutut nojaavat useimmiten **haastattelulausuntoihin**, joilla tekstissä nostetaan esiin asiaa koskevia havaintoja ja mielipiteitä. Faktatietoja hankitaan **tutkimuksista**, tilastoista ja tietokirjallisuudesta, **sitaatteja** eli lainauksia voidaan ottaa sekä kotimaisista että ulkomaisista lehtiteksteistä ja muista julkaisuista. **Kuvat** ovat sekä itsenäisiä tekstejä että usein ne kertovat lisää aiheesta tai täydentävät sitä. Erilais-

ten tekstien avulla lukija johdatellaan oppimaan uutta ja vakuuttamaan kirjoittajan esiin nostamista näkemyksistä, mutta myös havahdutetaan ottamaan kantaa, kysymään ja ihmettelemään jotain yksityiskohtaa, joskus jopa epäilemään koko tekstiä.

Viikoittain tai kuukausittain ilmestyvänä mediana aikakauslehti on uskollinen omalle tavalleen kertoa asioita; aikakauslehti on aina vahva **brändi**, jolta lukijat ovat tottuneet odottamaan juuri sille omi-

naista otetta. Apu-lehden lukijat tuntevat lehdensä tyylin ja osaavat sijoittaa jutut sille ominaiseen **kontekstiin** eli tekstiympäristöön: Apu kertoo tarinoita, ottaa kantaa, herättää keskustelua, uutisoi ja antaa taustaa. Avun **journalismissa** uskottavuus on tärkeää, ja siksi lähteenä käytettyjen tekstien verkon on herätettävä lukijassa luottamusta.

KAIJA PARKO

Tehtäviä tekstistä

Kuka puhuu?

Aikakauslehtijuttu kertoo asioista henkilöiden kautta.
Tekstissä kuuluu aina useita ääniä.

Listaa jutussa esiintyvät

- henkilöt, joiden haastattelulausuntoa on käytetty jutun (tekstin) osana,
- henkilöt, joiden sanomiset on otettu toisesta lehtitekstistä,
- henkilöt, jotka eivät ole sanoneet mitään, mutta esiintyvät silti jutussa,
- henkilöt, joista joku haastateltava on sanonut jotain,
- henkilöt, joiden sanomista jutun kirjoittaja kommentoi,
- henkilöt, joista puhutaan, mutta jotka eivät itse sano mitään.

Pohtikaa ja keskustelkaa

- ❓ Mitä mieltä olette jutussa käytettyjen henkilölähteiden asiantuntemuksesta?
- ❓ Keitä uskotte eniten?
- ❓ Mitä lausuntoa ette ymmärrä? Selvittääkää asia pareittain.
- ❓ Mikä kohta ärsyttää tai synnyttää eriävän mielipiteen.
- ❓ Mitä jätite miettimään?

Mistä tiedot?

Aikakauslehtijutun taustalla on monenlaisia lähteitä.

Listaa jutun faktatiedot, joita perustellaan

- tutkimuksilla,
- tilastoilla,
- haastateltavien omilla havainnoilla,
- kirjoittajan päätelmillä.

Mihin kuva?

Kuva on oleellinen osa aikakauslehtijuttua. Sillä kuvitetaan aihetta, annetaan lisätietoja ja avataan uusia näkymiä. Kuva puhuttelee lukijaa sekä itsenään että osana kokonaisuutta.

Pohdi, mitä jutun näkökulmaa kuvat

- kuvittavat,
- vahvistavat ja syventävät,
- tai mihin ne ottavat kantaa.

Lukumedia

kutsuu

lukemaan!

Mitä sanoo?

Jutun **pääaihe** nostetaan lukijalle nähtävile monella tapaa. Se näkyy otsikoissa, ingressissä ja kuvissa. Jutun **näkökulma aiheeseen** paljastuu usein vasta tarkan tekstianalyysin ja lukemisen jälkeen.

1. Lukekaa pääotsikko ja ingressi. Pohtikaa yhdessä, minkä näkökulman kuuluisuuteen ne avaavat. Onko teksti mielestänne

- nuorisoa ihaileva,
- nuorisoa paheksuva,
- julkisuuden vaaroista varoittava,
- työtä korostava?

2. Tutkikaa sitaattia ja tulkitkaa sen sanomaa.

- Mihin nuoria tarvittiin ennen? Mihin nyt?
- Millainen on entisaikojen sankari? Millainen nykyinen?

🗨️ Keskustelkaa, minkä näkökulman aiheeseen otsikko ja ingressi avaavat?

🗨️ Mitä itse ajattelette: Tekeekö julkisuus ihmisestä sankarin?

3. Tulkitkaa samalla tavalla väliotsikot ja niihin liittyvät sitaatit. Pohtikaa, mitä ne sanovat julkisuudesta, kuuluisuudesta ja tähteydestä. Onko julkisuus

- joillekin ammatti,
- välttämätöntä esimerkiksi urheilijoille,
- parempaa kuin tavallinen elämä,
- yksilöllisyyden korostusta.

🗨️ Ennakoikaa, millaisia kantoja aiheeseen juttu nostaa. Palatkaa arvioihinne vielä lukemisen jälkeen ja tarkistakaa, miten oikeaan osuutte.

🗨️ Pohtikaa, onko julkisuus tavoiteltava asia.

4. Tutkikaa ryhmissä, mitä jutun päälähde-teinä käytetyt haastateltavat sanovat tähteydestä ja siihen liittyvistä asioista:

- lahjakkuudesta,
- työnteosta,
- unelmista,
- rahasta,
- vanhemmista,
- mediasta.

🗨️ Tutkikaa oman ja ystäväpiirinne julkisuushakuisuutta ja elämäntapaa kahden jutussa esitellyn tutkimuksen valossa.

Listatkaa viisi elämänne tavoiteltavinta asiaa. Verratkaa listoja sekä toistenne kanssa että verratkaa niitä jutun esittelemiin tutkimustuloksiin. Kirjoittakaa/ keskustelkaa aiheesta.

🗨️ Miten jutun lopussa esitellyt nuoret mielestänne suhtautuvat tähteyteen ja julkisuuteen?

Miksi sanoo?

Järjestäkää paneelikeskustelu/ väittely, jossa käsitellään Avun juttua mediakriittisesti.

Ottakaa kantaa seuraaviin väitteisiin:

- Juttu vahvistaa suomalais-ta julkkiskuvaa.
- Jutussa eivät puhu tavikset (tavalliset ihmiset) vaan julkkikset (julkisuuden ihmiset).
- Jutussa arvostetaan julkisuuden ammattilaisten työtä.
- Jutussa arvostellaan koko yhteiskunnan julkisuushakuisuutta.
- Juttu on tavallisen ihmisen puolella.
- Jutussa suhtaudutaan kriittisesti mediaan.
- Jutussa ollaan aidosti huolestuneita nuorison tulevaisuudesta.

Lukumedia

kutsuu

lukemaan!